

Hedmanin laukku

Elin o.s. Haselblatt (1877–1943) ja Karl Hedman (1864–1931) keräsivät upean taide- ja kulttuurihistoriallisen kokoelman, joka lahjoitettiin Vaasan kaupungille. Karl Hedman työskenteli Vaasan kaupungin lääkärinä, ja hänen puolisonsa Elin Hedman toimi Pohjanmaan museon indendenttinä (eli johtajana) vuosina 1931–1943. Molemmat toimivat aktiivisesti kulttuuriyhdistyksissä ja asuivat Pohjanmaan museossa.

Kokoelmien synty ja sisältö

Pohjanmaan historiallisen museon yhdistys perustettiin vuonna 1895, ja kokoelmien kerääminen aloitettiin samana vuonna. Alkuvuosikymmeninä kokoelmaan hankittiin esineitä alueen talonpoikauskulttuurista ja säätyläisten elämästä. Lisäksi kokoelmia kartutettiin Pohjanmaalla 1700- ja 1800-luvulla toimineiden lasitehtaiden tuotteilla sekä rannikkoseudun elinkeinoin, kuten hylkeenpyyntiin ja merenkulkuun, liittyvillä esineillä.

Elin ja Karl Hedman ryhtyivät keräämään omaa kokoelmaansa vuonna 1892. He toimivat aktiivisesti museoyhdistyksessä ja kartuttivat samalla museon kokoelmaa. Hedmanit perustivat Hedmanin säätiön, jolle he lahjoittivat kokoelmansa. Myöhemmin säätiö lahjoitti kokoelman Vaasan kaupungille. Kokoelmaan kuuluu keramiikkaa, hopeaesineitä, huonekaluja, antiikkia, kuvataidetta sekä pienempiä esineryhmiä kuten tekstiilejä ja koruja.

Pohjanmaan museon taidekokoelmassa on pääasiassa Pohjanmaan alueella toimineiden ja sitä kuvanneiden taiteilijoiden teoksia. Lisäksi kokoelmassa on vanhempaa ja nykytaidetta muualta Suomesta. Kokoelma on ajallisesti laaja ja sisällöllisesti moniulotteinen. Vaasan kaupungin taidekokoelman muodostaminen alkoi vuonna 1913, jolloin kaupungin julkisiin tiloihin ryhdyttiin hankkimaan kuvataidetta. Kokoelmaa kartutetaan edelleen, ja osa teoksista sijoitetaan suoraan kaupunkitilaan.

Hedmanin kokoelma ja siihen liitetty osa taidekauppias Gösta Stenmanin kokoelmaa (ns. Stenmanin pantti) sisältävät suomalaisen kuvataiteen tunnetuimpia teoksia. Kokoelmassa on noin 20 teosta Hugo Simbergiltä ja Helene Schjerfbeckiltä sekä yli 30 teosta Tyko Salliselta. Mukana on myös vanhaa ulkomaista kuvataidetta 1500-luvulta lähtien, kuten Jacob Gilliginin Kala-asetelma vuodelta 1684.

Museotoiminta ja matkalaukku

Museo on laitos, joka kerää, säilyttää, tutkii, opettaa ja esittelee historiallista, kulttuurihistoriallista tai luonnontieteellistä aineistoa. Näyttelyt ovat museotyön näkyvin osa, sillä niissä museot kohtaavat yleisönsä. Museot ovat yhteiskunnan muistiorganisaatioita yhdessä kirjastojen kanssa.

Museossa esineisiin ei saa koskea, mutta matkalaukussa oleviin asioihin voi koskea, sillä ne eivät kuulu museon kokoelmiin tai lainoihin.

Voit lukea laukun käsikirjoituksen luokalle Karlilta ja Elinistä tai jakaa oppilaat kolmeen–viiteen ryhmään, joissa kierretään toimintapisteet järjestyksessä.

Toimintapisteet

1. Kirjeet ja valokuvat – Tarvitaan kirjoitusvälineet

Ryhmä tutustuu laukusta löytyviin valokuviin, kirjeisiin ja mustaan kirjaan, jossa Elin kertoo muutostaan Pohjanmaan museoon. Millainen oli tämä perhe? Ketkä kuuluivat perheeseen? Miten Elin koki muuton? Saatko selvää, millaisia kirjeitä Elin kirjoitti? Osaatko kirjoittaa tai lukea kaunokirjoitusta? Kirjoita kirje menneille sukupolville tai vanhainkodin asukkaalle, jossa kerrot vapaa-ajastasi. Voit kirjoittaa itsenäisesti ja jakaa ajatuksesi ryhmän kanssa. Tämän jälkeen voitte parantaa omaa tekstiänne.

2. Lääkäriin välineet ja hinnasto - Tarvitaan muistiinpanovälineet ja mahdollisesti laskin

Ryhmä tutustuu lääkäriin välineisiin kuten yrtteihin, stetoskooppiin ja verenpainemittariin sekä hinnastoon ja rahoihin. Mitä lääkärikäynti maksoi? Oletko nähnyt tällaisia välineitä? Kokeilkaa stetoskooppia, tutustukaa yrttien parantaviin vaikutuksiin ja verenpainemittarin käyttöön. Miltä vanhat rahat näyttävät? Paljonko markka olisi euroina? Voitte tutkia opettajan luvalla yrttien vaikutuksia ja vertailla vastauksianne.

3.–4. Taideteokset ja puhekuplat - Tarvitaan piirustus- ja kirjoitusvälineet, puhekuplat ja vesiliukoiset tussit

Ryhmä tutustuu teoskuviin. Mitä kaikkea voi kerätä? Tutkikaa Simbergin signeerausta ja vertailkaa sitä omaanne. Mitä teokset kertovat menneestä ajasta? Katsokaa Juho Rissasen Nauhanpunoja ja Adolf von Beckerin Tyttö Lapväärtistä -teoksia. Nauhanpunojan punos löytyy Tyttö Lapväärtistä -teoksen asusta. Pekka Halosen Työstä paluu -teos – mitä työtä henkilöt ovat tehneet? Millä kulkuvälineellä he palaavat? Kirjoittakaa, mitä kuvat kertovat menneestä ajasta. Voitte tutkia ohjaajan luvalla, mitä tarkoittaa 'taidevandalismi' ja kirjoittaa teoksille puhekuplia tussilla (pyyhittävä ennen seuraavaa käyttöä).

5. Helppo nauhanpunonta - Tarvitaan lankapätkiä (noin metrin, vähintään kahta eri lankaa)

pingottakaa lanka napakasti, pyörittäkää päitä eri suuntiin, laittakaa lanka keskeltä kiertymään ja sitokaa se päästä.

Museotiedot

Pohjanmaan museo sijaitsee Museokatu 3 (65100 Vaasa) ja tarjoaa perus- ja vaihtuvia näyttelyitä. Museossa voit tutustua Hedmanin keräämiin aarteisiin näyttelyssä 'Aarteita meiltä ja meren takaa'. Alle 18-vuotiaat ja opettajat pääsevät museoon suunnittelukäynnille maksutta.

